

Miksi menetämme elinluovuttajia – vainajatietojen auditointi

Sinikka Sälkiö¹, Tero Ala-Kokko¹, Salla Salin², Eija Vaskelainen³, Kukka Nurmi⁴, Tiina Hämäläinen⁵, Tuija Uosukainen⁴, Anna-Maria Koivusalo⁴

¹OYS, ²Tays, ³KYS, ⁴HYKS, ⁵TYKS. Valtakunnallinen elinluovutustoiminta.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS. Elinsiirto on vakiintunut, henkeä pelastava ja kustannustehokas hoito. Siirtojen määrää rajoittaa pula siirrettävistä elimistä. Vainajatietojen auditoinnin tarkoituksena on löytää syyt, miksi menetämme elinluovuttajia.

AINEISTO JA MENETELMÄT. Elinluovutuskoordinaattorit käyvät läpi niiden vainajien sairauskertomustiedot, jotka ovat menehtyneet osastoilla, joilla elinluovuttaja voidaan kohdata. Tiedot syötetään OYS:ssa luotuun tietokantaan.

TULOKSET. Vuonna 2020 auditoinnin suoritti yhteensä 27/27 elinluovutus-sairaala. Auditoituja vainajatietoja oli 2 933. Auditointiohjelma tunnistaa potentiaalisiksi elinluovuttajiksi

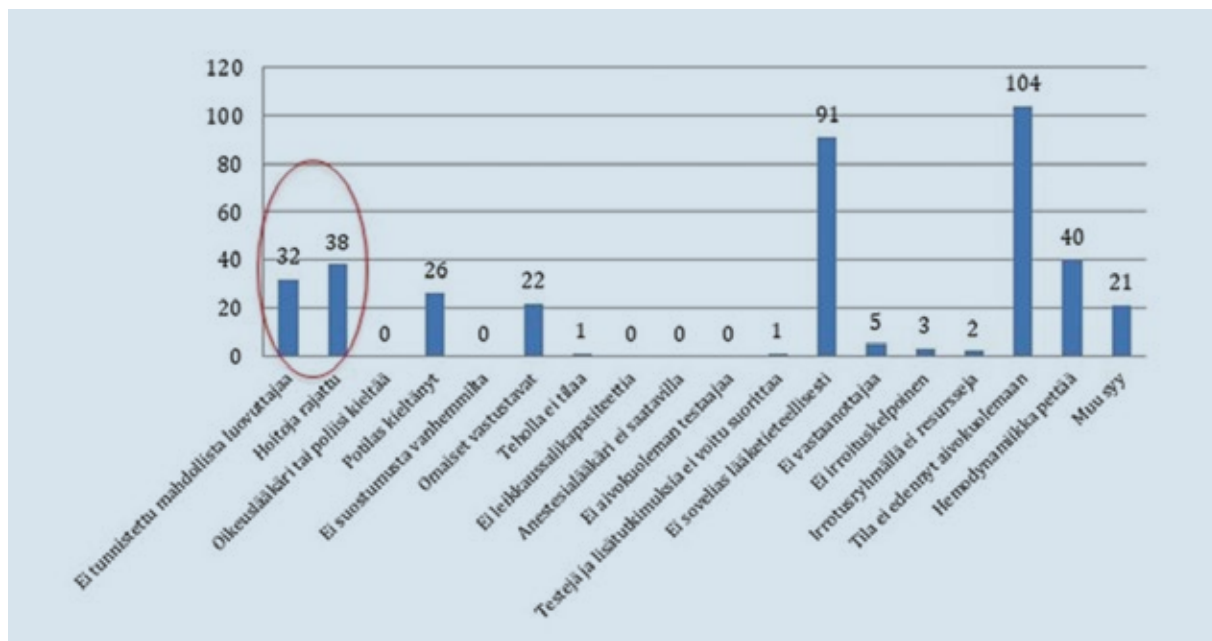
potilaat, joilla oli ollut vakava kallo-aivovaurio (787) ja lähestyvän aivokuoleman merkkejä (527), eikä ollut ehdottomia kontraindikaatioita (26). Ohjelma tunnisti 501 potentiaalista elinluovuttajaa, joista 297 vainajan osalta otettiin yhteys elinsiirtotoimistoon. Elinluovutus toteutui 121 vainajan kohdalla.

Kuva 1 esittää syyt, joiden vuoksi elinluovutus ei toteutunut. Suurin syy oli se, ettei potilaan tila edennyt aivokuolemaan. Taulukon ”Muut syyt” olivat mm. ”moribundi potilas, omalääkäri epäää”, ”olemassa oleva DNR-päätös”, ”tietokatkos konsultoinnissa” ja ”vaikea sepsis, omalääkäri epäää”.

Tehohoitoaika oli saatavilla 87/121 elinluovuttajasta. Elinluovuttajan kokonaishoitoaika teholla

oli 2,2 vrk (0,6–7,0 vrk) ja hoito-aika potentiaalisena elinluovuttajana (aika siitä, kun todettiin, että parane-misedellytyksiä ei ole ja siirrytään hoitoon elinluovuttajana) oli 0,7 vrk (0,2–1,8vrk).

JOHTOPÄÄTÖKSET. On useita syitä, miksi elinluovutus ei toteudu potentiaalisen elinluovuttajan kohdalla. Suurimmat tekijät, joihin me voimme toiminnallamme vaikuttaa, ovat elinluovuttajan tunnistaminen ja se, että emme rajaa hoitoja muistamatta elinluovutuksen mahdollisuutta. Ainoastaan yksi elinluovutus ei toteutunut teho-osaston paikkapulan vuoksi. Elinluovuttajien hoitoajat teho-osastoilla ovat suhteellisen lyhyitä, eivätkä näin ollen merkittävästi kuormita sairaalaa. ■

Kuva 1. Syyt miksi elinluovutus ei toteutunut potentiaalisen elinluovuttajan kohdalla 2020